

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2025-1041

23.10.2025

If Skadeforsikring NUF

Ulykke

Ulykke – fall – promille – grovt uaktsomt – 35 % avkortning – fal. § 13-9.

Forsikrede ble skadet etter å ha falt fra en høyde på ca. 10 meter på natten. Han husket ikke hva som skjedde, men klatret antakelig over et gjerde for å ta en snarvei, hvorpå det viste seg at det var langt ned til fortauet på andre siden. Undersøkelser i ettertid viste en promille på 2,6. Han ble alvorlig skadet, fikk uttalt mental og kognitiv svikt og lammelse på venstre side av kroppen. Saken reiste spørsmål om foretaket kunne avkorte med 35 % som følge av grov uaktsomhet. Nemnda la etter en konkret vurdering til grunn at det var grovt uaktsomt av forsikrede å klatre over et høyt gjerde uten å forsikre seg om at det var trygt å lande på andre siden. Selv om det var mørkt tilsa gatelys og bygg på andre siden av veien at det ikke var bakke i samme høyde på andre siden av gjerdet. Forsikrede kunne relativt enkelt ha funnet en annen vei ut av området. Nemnda bemerket at forsikredes grove uaktsomhet lå i det øvre sjikt og høy promille, samt årsakssammenheng mellom uaktsomheten og skaden talte for en høy avkortningsgrad. Imidlertid talte forsikredes alvorlige skader og unge alder i motsatt retning. Etter en konkret vurdering, der nemnda også vektla en tendens til utvikling mot lavere avkortningsgrad, konkluderte nemnda med 25 % avkortning. Nemnda ga forsikrede delvis medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede var omfattet av en ulykkesforsikring, da han en natt i april 2024 ble skadet etter å ha falt ned fra en høyde.

Forsikrede ble funnet av forbipasserende som tilkalte ambulanse som vurderte han som hardt og kritisk skadet. Av politidokumentene fremkommer at politiet ble varslet om hendelsen av forsikredes mor.

I journalnotat fra sykehuset var det notert «Etanol 2.6».

I politiets åstedsrapport er det beskrevet at forsikrede hadde en ledning i hånden da han ble funnet. Denne ledningen ble antatt å stamme fra veggen på bygget ved siden av. Det fremkom videre at langs hele området på oversiden av der forsikrede ble funnet var et høyt gjerde, men at det flere steder var mulig å gå under gjerdet. Avstanden fra toppen av gjerdet til der forsikrede ble funnet, ble målt til 9-10 meter.

I politidokumentene fremgår flere bilder av området hvor forsikrede skadet seg. Disse viste et åpent område bak en boligblokk som forsikrede skal ha beveget seg i. Det var kun utgang i hver ende av området. På området var det forskjellige delvis opparbeidede fellesarealer. Deler av området utgjorde taket på bygningene i en av sidegatene. Ut mot kanten mot sidegaten var det et høyt langsgående gjerde. Denne sidegaten var nedoverbakke, slik at jo lenger man gikk inn på området, desto større høydeforskjell med taket/fellesområdet var det. Taket/fellesområdet var relativt stort. Det var et gatelys i nærheten av der forsikrede falt.

Skaden ble meldt til foretaket 26.5.24. I skademeldingen ble hendelsen beskrevet som at:

Dette er ei fallulykke frå 10-12 m høgde og ned på asfaltert fortau. [Forsikrede] vart funnen av tilfeldige forbipasserande som ringte 113 og han vart henta av ambulanse og køyrt til [...] sjukehus. [...]

Ca. 10 uker etter hendelsen fremkommer i legeuttalelse at forsikrede hadde pådratt seg en alvorlig hodeskade samt brudd i nakken. Han var fortsatt i liten grad bevisst, og MR av hodet bekreftet store og alvorlige skader. Det fremkom at legene anså det lite sannsynlig at forsikrede ville greie seg selv i fremtiden.

Foretaket vurderte 27.8.24 at forsikringstilfellet var grovt uaktsomt fremkalt, og at det var grunnlag for å avkorte med 35 % under forsikredes ulykkesforsikring.

Foretakets rådgivende lege tok stilling foreløpig varig medisinsk invaliditet den 13.9.24. Det ble vurdert at:

[...]

Skadelidte har en omfattende hodeskade og har store sekveler, usikker prognose. Jeg foreslår en akontoutbetaling på 60% i henhold til invaliditetstabellens punkt 1.9.5 (60-74%)

Markert mental og kognitiv svikt og mesteparten av ressursene går med til daglige gjøremål. Uttalte nevrologiske og nevropsykologiske funn som er signifikante for hjerneorganisk skade. Behov for tilsyn og støtte i daglige gjøremål.

Forsikrede opplyste 2.12.24 at det forelå:

ein alvorleg hodeskade som gjer han 100% pleietrengande, han har ikkje verbalt språk, er sondeernært, paralyse venstre side av kroppen og parese høgre side, og rullestolbruker. Han er avhengig av hjelp til all forflytning og kan ikkje føre rullestolen sjølv. Han er fortsatt under rehabilitering [...]

Politiet henla straffesaken med begrunnelsen intet straffbart forhold bevist og konkluderte med at skadene skyldtes en fallulykke.

Forsikredes representant opplyste 5.8.25 at invaliditetsgraden skal vurderes på nytt og at han regner med vmi på 100 %.

Forsikrede har i det vesentlige anført at avkortningen er satt for høyt, og bør settes til 0 %.

Foretakets håndtering av spørsmålet om avkortning er gjort på et enkelt og kritikkverdig grunnlag.

En mer helhetlig vurdering vil vise at dette er en tilfeldig ulykke med et tragisk utfall som forsikrede skal leve med resten av livet. Han har behov for full utbetaling av forsikringssummen.

Det var ingen vitner til ulykken og han er ikke i stand til å svare på hva som skjedde. Ulykken skjedde om natten eller tidlig morgen, da det var mørkt. Ulykken skjedde ikke på en farlig plass, men på en uteplass/lekeplass i et boligområde uten belysning. Han hadde god fysikk og koordinasjon, og var vant med å klatre over gjerder for å ta snarveier dersom dette var mulig. På ulykkesstedet kom man flatt inn på en lekeplass/takterrasse, og når man beveger seg over denne plassen til motsatt ende, så ligger bygget i en bakke slik at det i denne enden av plassen ikke er flatt terreng, men 6-12 meter ned. Når man ikke har vært på stedet tidligere, og det i tillegg er mørkt, så er det vanskelig å forutse denne endringen i høydeforskjell. Forsikrede kunne valgt å hoppe over gjerdet for å ta en snarvei også i edru tilstand.

Foretaket har i det vesentlige anført at forsikrede handlet grovt uaktsomt, jf. Rt-1989-1318 og fal. § 13-9. Han hadde høy promille (2,6) da han ankom sykehuset, og det må legges til grunn at den også var høy når skaden inntraff. Det er ikke grovt uaktsomt i seg selv å drikke alkohol som medfører promille. Men praksis viser at dette innebærer krav om økt oppmerksomhet i forhold til risikofylte situasjoner, særlig når promillen er høy, jf. bl.a. 2024-356. Her var promillen veldig høy og det må legges til grunn at han hadde klatret over et gjerde, hvor det viste seg at det var langt ned til fortauet på andre siden. Dette antakelig for å ta en snarvei. Foretaket har avkortet med

35 %. Basert på den høye promillen, og at han må ha klatret over gjerdet uten å kjenne til hva som var på andre siden, må dette anses å være riktig avkortningsprosent. I vurderingen er også hensyntatt at han er alvorlig skadet. Det er vanskelig å foreta direkte sammenlikning med andre saker, men foretaket anser forholdet mer klanderverdig enn i f.eks. i 2024-356, hvor promillen var noe lavere og det var manglende sikring i form av en åpning i gjerdet der skadelidte falt. Her ble avkortningsprosenten satt til 20 %.

Foretaket mener man også må se hen til andre typer ulykker i ulike sakstyper. Eksempelvis kom nemnda i 2023-878 til at man måtte avkorte med 50-70 % der en hadde falt etter å ha kjørt el-sparkesykkel med alkoholpåvirkning. Videre er det også vanlig med en høyere avkortningsgrad under bal. § 7, jf. AKN-2187, AKN-2492 og AKN-2244.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket kan avkorte erstatningen med 35 % som følge av grov uaktsomhet, jf. fal. § 13-9.

I følge fal. § 13-9 første ledd, første punktum, kan foretakets ansvar settes ned eller falle bort dersom den forsikrede "grovt uaktsomt" har fremkalt forsikringstilfellet eller økt skadens omfang. Bestemmelsen innebærer at må det være årsakssammenheng mellom den grove uaktsomheten og forsikringstilfellet eller mellom den grove uaktsomheten og en økning av skadens omfang.

For at en handling eller unnlatelse skal anses som grovt uaktsom, må det etter rettspraksis foreligge et "markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte. Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdig, hvor vedkommende altså er vesentlig mer å klandre enn hvor det er tale om alminnelig uaktsomhet", jf. Rt-1989-1318 og Rt-2009-6.

Det er foretaket som må sannsynliggjøre at vilkårene for avkortning er oppfylt, og det er i utgangspunktet tilstrekkelig med alminnelig sannsynlighetsovervekt, jf. HR-2016-2579-A. Ved bevisvurderingen tillegger nemnda tidsnære bevis størst vekt, se f.eks. nemndas avgjørelse 2022-974.

Det er lagt til grunn i nemndspraksis at det ikke er grovt uaktsomt i seg selv å innta alkohol som medfører promille, men at et slikt inntak innebærer et krav om økt oppmerksomhet i forhold til risikofylte situasjoner, særlig når promillen er høy. Dette følger blant annet av avgjørelse 2015-486 og 2023-662.

Forsikrede i aktuelle sak husker ikke hendelsesforløpet, og det er heller ikke sikkert fastslått av politiets etterforskning. Slik saken er opplyst legger nemnda til grunn at forsikrede var på vei hjem eller videre fra en fest, da han gikk gjennom et område som fremstår å delvis ha vært fellesområdet til et borettslag bestående av blokker, og delvis taket på bygninger i en av sidegatene til blokkene. Taket var omkranset av et relativt høyt gjerde på ca. 2,5 meter. Nemnda legger til grunn at forsikrede hadde en promille på ca. 2,6. Videre at forsikrede ikke var kjent i området, og at det var mørkt, men gatebelysning i nærheten av stedet han falt. Det var få utganger fra området, og det fremstår som at han istedenfor å gå tilbake eller videre til en annen utgang, bestemte seg for å klatre over gjerdet. Forsikrede falt da ned på gateplan nedenfor. Politiet har målt avstanden fra toppen av gjerdet og ned til gateplanet til ca. 9,7 meter.

Nemnda finner at forsikredes handlemåte må betegnes som grovt uaktsom. Det å klatre over et høyt gjerde, uten å forsikre seg om at det er trygt å lande på den andre siden, mens man er beruset, tilsier at den grove uaktsomheten er i det øvre sjiktet. Forsikrede har fremhevet at det var mørkt på stedet, men bildene viser at det var et gatelys og boliger på den andre siden av veien. Dette burde ha gitt forsikrede tilstrekkelig advarsel om at det ikke var bakke i samme høyde på

andre siden av gjerdet. Forsikrede hadde dessuten klare handlingsalternativer, i og med at han relativt enkelt kunne finne en annen vei ut av området.

Spørsmålet er deretter om foretaket kan avkorte erstatningen med 35 %.

Nemnda bemerker innledningsvis at det i avgjørelse 2023-881 er pekt på at det har vært en tendens til utvikling mot lavere avkortningsgrad:

Den generelle tendensen i medvirkningslæren er også at det skal mer til for at det foretas avkortning, og at når det foretas er det med en mer moderat avkortningsgrad som fastsettes sml. med tidligere. Se Rt-2014-1192, som riktig nok gjaldt passiv identifikasjon ved promillekjøring, men hvor den generelle tendensen med en mer liberal holdning til skadelidtes medvirkning vektlegges i totalvurderingen

Utviklingen skyldes en stadig større vektlegging av sosiale hensyn.

I aktuelle sak er det som nevnt tale om grov uaktsomhet i øvre sjikt. Forsikrede var i selvforskyldt rus, og hadde ca. 2,6 i promille, og det er klar årsakssammenheng mellom den grove uaktsomheten og skaden. Disse forholdene taler for en relativt høy avkortningsgrad.

I motsatt retning taler den omfattende skaden forsikrede er påført, samt hans unge alder. Nemnda har merket seg at rådgivende leges initiale vurdering fremstår som noe konservativ, og at de øvrige beskrivelsene tilsier at invaliditetsgraden antakelig ender en del høyere.

Hvilken virkning nedsettelse eller bortfall av foretakets ansvar vil få for den forsikrede er dårlig belyst, herunder bl.a. om han har andre forsikringer som kan dekke varig og fullt arbeidsinntektsbortfall. Aktuelle forsikring har kun dekning for varig medisinsk invaliditet. Forsikringssummen er på omtrent 2,1 millioner kroner. Utbetalingens størrelse avhenger av invaliditetsgraden. Nemnda har forstått det slik at det ikke forelå personer som var økonomisk avhengige av forsikrede.

Nemndspraksis viser at avkortningen i lignende saker ligger mellom 20 og 50 %, og den nærmere fastsettelsen av avkortningsgraden synes i stor grad å være avhengig av skadens omfang. Det vises blant annet til avgjørelse 2015-486, som gjaldt fall 10 meter med promille på 2,8. Her var ansvaret avkortet med 50 %, men nemnda påpekte at dersom hendelsen hadde medført varig svekket ervedsevne burde avkortningsprosenten settes til 30 %. Videre vises det til 2014-538 der forsikrede ble funnet bevisstløs under en veranda (som lå ca. 4,5 meter over bakken), og promillen ble mål til 2,02. Forsikrede mistet synet på det ene øyet og mye av hørselen på samme side. Ut fra opplysningene som forelå om skadenes omfang mente nemnda at 20 %, som foretaket hadde fastsatt, måtte anses som en adekvat avkortning. Dette taler for en lavere avkortning i saken enn det foretaket har lagt til grunn. Forsikredes uaktsomhet fremstår imidlertid klart grovere i denne saken enn f.eks. avgjørelse 2024-356, der avkortningen ble satt til 20 %. Nemnda finner etter en konkret vurdering at avkortningen i aktuelle sak passende kan settes til 25 %.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis delvis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Barbro Paulen (bransjerepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).